

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ КУРСІВ ДИСЦИПЛІН ОБРАЗОТВОРЧОГО БЛОКУ НА БАЗІ ПЛАТФОРМИ MOODLE

© Гатальська Н. В., 2014

Наведено результати аналізу особливостей створення електронних курсів дисциплін “Основи образотворчого мистецтва” і “Ландшафтна графіка”, методичні підходи до їх використання студентами стаціонарної та заочної форми навчання.

Ключові слова: електронно-навчальний курс на базі Moodle, дисципліни образотворчого блоку, дистанційне навчання.

Presented the analysis results of the electronic courses creation peculiarities of the disciplines “Basics of Fine Arts”, “Landscape graphic” and the methodological approaches to their use by students of all education forms.

Key words: electronic course based on Moodle, fine arts block discipline, distant education.

Вступ

Внаслідок постійного розвитку суспільства, формування нових напрямів організації роботи та навчання поширилися альтернативні підходи, які задовольняють потребу у системному, ефективному дистанційному навчанні. Однак виникають труднощі під час використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для вивчення дисциплін образотворчого профілю, які передбачають значну кількість ілюстративного матеріалу та необхідність виконання більшості робіт без використання комп'ютерної техніки, що зумовлює складність методичних підходів до організації електронних курсів із зазначених дисциплін. Отже, актуальним є обґрунтування методичних підходів до організації електронних курсів на базі платформи Moodle дисциплін образотворчого профілю.

Мета роботи

Метою роботи є обґрунтування методичних засад і практичних аспектів створення та використання електронних курсів на базі платформи Moodle дисциплін образотворчого блоку, аналіз існуючих курсів та розроблення рекомендацій щодо їх удосконалення. Для досягнення поставленої мети були сформульовані **такі завдання:**

- проаналізувати досвід використання системи дистанційного навчання у ВНЗ;
- визначити напрями та обґрунтувати доцільність використання ІКТ при викладанні дисциплін образотворчого блоку у ВНЗ відповідно до можливостей платформи Moodle;
- проаналізувати існуючі електронні курси з дисциплін “Основи образотворчого мистецтва” і “Ландшафтна графіка” та охарактеризувати їх;
- сформулювати рекомендації щодо використання можливостей платформи Moodle під час викладання дисциплін образотворчого блоку у непрофільних ВНЗ.

Результати досліджень

На сучасному етапі провідні вищі навчальні заклади інтенсивно опрацьовують методологічні підходи до застосування ІКТ для забезпечення якості навчального процесу в умовах зміни парадигми сучасної освіти. У процесі зазначеної роботи виникають певні проблеми, зумовлені розвитком інноваційних педагогічних технологій, заснованих на використанні ІКТ [0]. Особливістю дистанційного навчання є створення можливостей організації сучасного навчального процесу на рівні денного з усіма атрибутами, які характеризують цей процес як навчальний, тобто отримати в разі необхідності пояснення, роз'яснення викладачем навчального матеріалу, спілкування з

викладачем і студентів між собою упродовж усього періоду навчання; проведення обговорень, проміжного і підсумкового тестувань, виконання спільних завдань, зокрема дослідницького і творчого характеру тощо, передбачає всі фактори, що визначають дистанційне навчання як навчальний процес (можливість організації активної пізнавальної діяльності кожного студента; забезпечення ефективного зворотного зв'язку, інтерактивності; індивідуалізації і диференціації процесу навчання) [0]. Нині існує нормативно-правова база дистанційного навчання (ДН). Зокрема упровадження ДН в Україні регулюється указами, постановами, положеннями державних органів влади, які є обов'язковими для виконання всіма навчальними закладами нашої країни. “Закон України про вищу освіту” вперше офіційно дозволив вітчизняним ВНЗ поряд із заочною впроваджувати дистанційну форму навчання [0]. Сьогодні все більше дистанційних курсів (ДК) у ВНЗ України. Найбільшою кількістю ДК представлено групи дисциплін з менеджменту, маркетингу, фінансів, обліку й аудиту, а також банківської справи, які разом з дистанційними курсами із загальноекономічних, гуманітарних і фундаментальних дисциплін є основою для підготовки програм навчання з метою здобуття другої вищої освіти в комерційних і технічних ВНЗ особами, які займаються бізнесом [0, 0].

Однією з прикладних програмних платформ підтримки навчальних курсів є Moodle – модульне об'єктивно-орієнтоване навчальне середовище, яке використовується в Національному університеті біоресурсів і природокористування України та є платформою для розміщення електронних курсів дисциплін різного профілю.

Специфіка дисциплін образотворчого блоку, викладання яких забезпечують викладачі кафедри ландшафтної архітектури і садово-паркового будівництва, передбачає наявність значної кількості наочних матеріалів. Зокрема найбільша кількість ілюстративного матеріалу та відсутність застосування комп'ютерної техніки при виконанні лабораторних та самостійних робіт є характерними особливостями дисциплін “Основи образотворчого мистецтва” та “Ландшафтна графіка”, що зумовлює певні труднощі при організації електронного курсу зазначених дисциплін.

Загалом електронний курс будь-якої дисципліни передбачає розміщення теоретичних та методичних матеріалів, а також підсумкового контролю. До теоретичних матеріалів, розміщених на курсі, належать презентації лекцій та їхні конспекти, урок, глосарій, довідкові матеріали. Можливості платформи Moodle забезпечують використання ілюстративних матеріалів поряд з текстовими роз'ясненнями. Зокрема в електронних курсах “Основи образотворчого мистецтва” та “Ландшафтна графіка” розміщені ілюстрації у всіх видах матеріалів, а найбільша їх кількість зосереджена у презентаціях лекцій. Окрім того, є суттєві відмінності у поданні матеріалів електронного курсу для студентів стаціонарної та заочної форм навчання.

Зосереджуючи увагу на формуванні теоретичного матеріалу для студентів стаціонарної форми навчання варто зазначити їх розподіл у межах навчальних модулів, тоді як електронний курс студентів заочної форми навчання передбачає іншу структуру.

Структура курсу для студентів стаціонарної форми навчання передбачає елементи: “загальна інформація про курс”, “матеріали модуля 1”, “матеріали модуля 2”, “підсумкова атестація та довідкові матеріали”.

Для студентів заочної форми навчання передбачений інший розподіл: “загальна інформація про курс”, “матеріали настановної сесії”, “матеріали міжсесійного періоду”, “матеріали основної сесії та підсумкового контролю”.

Кожен елемент має певний перелік теоретичного та методичного матеріалу залежно від призначення. Зокрема матеріали настановної секції передбачають розміщення презентації настановної лекції (рис. 1). Подібною є інформація, розміщена у розділі “Загальна інформація про курс”, де знаходяться критерії оцінювання, глосарій, список літератури, який має прикріплені файли рекомендованої літератури в електронному варіанті, що дає можливість студентами отримати необхідну літературу відразу. Особливістю глосарію електронних курсів з дисциплін образотворчого блоку є розміщення ілюстрацій понять. Найважливішим розділом ІКТ для студентів заочної форми навчання є “Матеріали міжсесійного періоду”, де зосереджена найбільша кількість як теоретичного, так і методичного матеріалу. Деталізуючи особливості подання теоретичного матеріалу для студентів різних форм навчання, варто звернути увагу на “Урок”, який забезпечує не лише пасивне сприйняття інформації студентом, а й контроль пройденого матеріалу. Подання теоретичного матеріалу у форматі “Уроку” є необхідним насамперед для студентів заочної форми навчання, що дає їм можливість здійснювати самоконтроль отриманих знань.

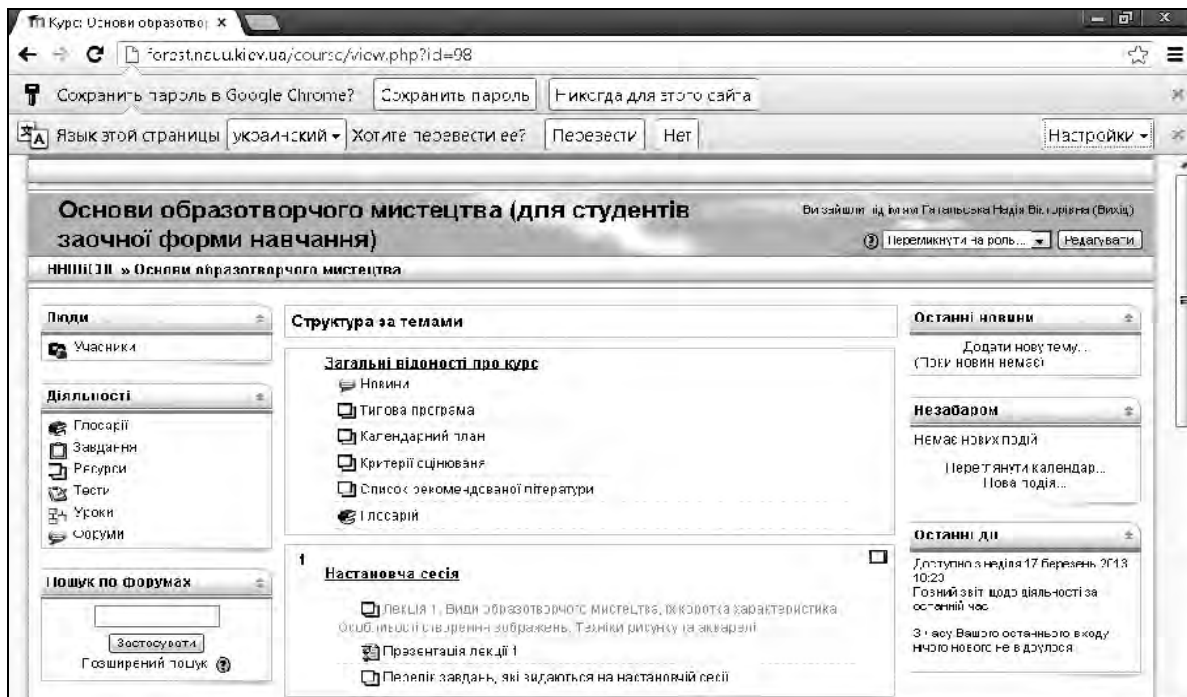

Рис. 1. Матеріали настановної сесії та загальної інформації про курс із дисципліни “Основы образотворческого искусства” для студентів заочної форми навчання

Важливою є можливість розміщення ілюстративного матеріалу як у форматі схем, так і у форматі рисунків (рис. 2–3). Після надання теоретичної інформації розміщується запитання, правильно відповівши на яке, студент просувається далі у вивченні уроку (рис. 4). Однак, якщо обрано неправильну відповідь, студент повертається на сторінку, де розміщено відповідь на поставлене питання. Підсумовуючи результати аналізу теоретичних матеріалів існуючих електронних курсів з дисциплін “Ландшафтна графіка” та “Основы образотворческого искусства” для студентів стаціонарної та заочної форми навчання, варто зазначити відмінності, які спостерігаються як у структурі курсів, так і в особливостях подання матеріалу. До найважливішої варто віднести наявність такої форми подання інформації для студентів заочної форми навчання, як “Урок”, що передбачає самоконтроль отриманих знань.

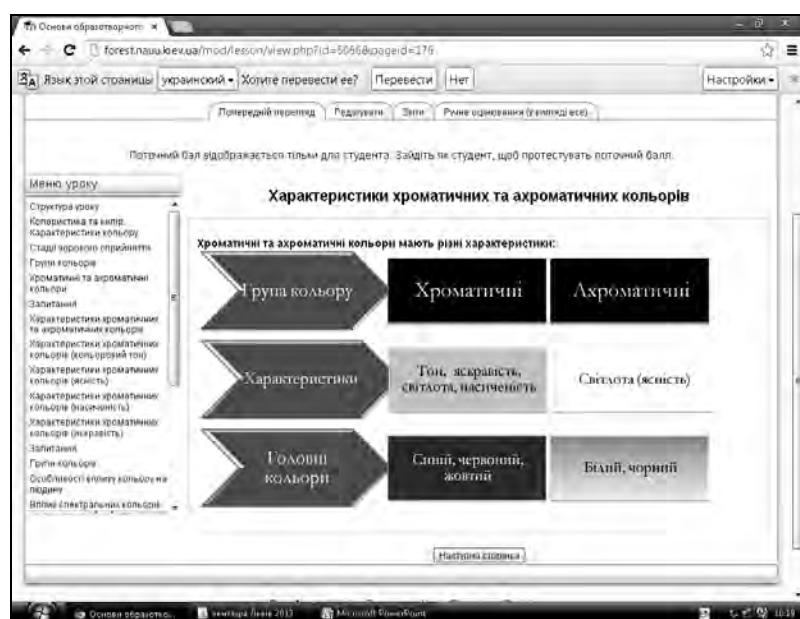

Рис. 2. Сторінка “Уроку” з ЕНК “Основы образотворческого искусства” для студентів заочної форми навчання

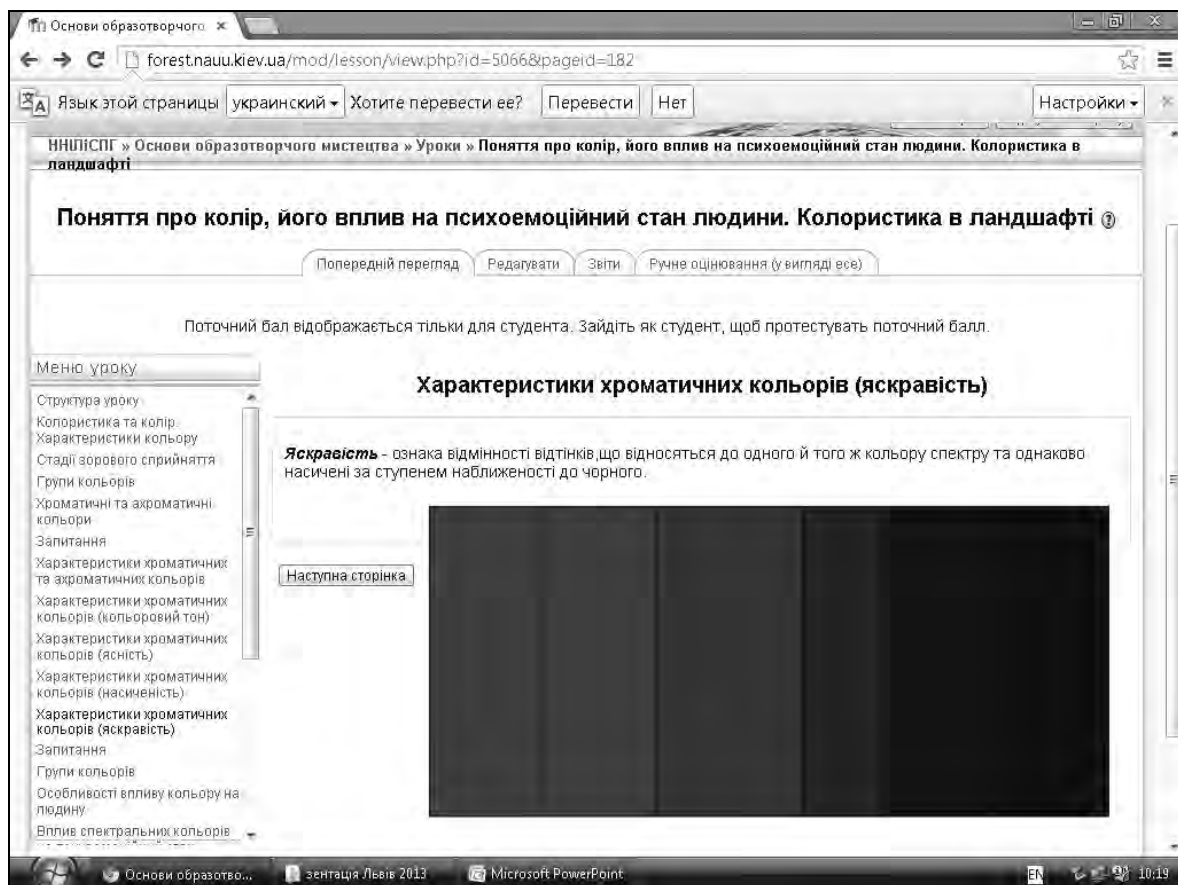

Рис. 3. Сторінка “Уроку” з ЕНК “Основи образотворчого мистецтва” для студентів заочної форми навчання

Подібний елемент може бути використаний і для студентів стаціонарної форми навчання, однак є не настільки важливим, оскільки очні зустрічі з викладачами дисципліни передбачені навчальним планом частіше, що дозволяє отримати відповіді на питання, які виникають у процесі навчання. Особливого значення при формуванні “Уроку” для дисциплін образотворчого блоку набуває можливість розміщення кольорових ілюстративних матеріалів.

У розрізі матеріалів для підготовки студентів до роботи в аудиторії доцільно зауважити, що розміщення методики виконання лабораторної роботи, з курсу, а також варіанта завдання надає студенту можливість якісно підготуватись до нього у зручний час. Приклад оформлення дає уявлення про кінцевий результат роботи, що є важливим при виконанні творчих завдань. Необхідною складовою підготовчих матеріалів є нормативно-правові документи, які використовуються для виконання робіт з дисципліни та необхідні для підготовчого процесу. Методичне забезпечення електронного навчального курсу передбачає розміщення електронних навчальних посібників, методик виконання лабораторних та самостійних робіт. Відмінностей у форматі подання методичного матеріалу для студентів стаціонарної та заочної форми навчання значно менше, до найзначніших варто віднести різницю у співвідношенні самостійних та лабораторних робіт, передбачених навчальним планом. Однак ілюстративні матеріали, розміщені у вигляді гіперпосилань, відмінностей не мають (рис. 5). Зокрема у межах лабораторної роботи представлені не лише приклади оформлення роботи, а й ілюстративні матеріали, які роз’яснюють окремі положення методів виконання, що значно полегшує виконання та сприяє скорішому засвоєнню матеріалу.

Особливого значення набуває методика виконання самостійних завдань, які студенти мають виконати на основі набутих знань та навичок. Як правило, саме під час роботи над зазначеним видом занять виникає більшість питань, відповіді на які студент шукає самостійно. Методика виконання самостійної роботи передбачає певні відмінності, зокрема обов’язковим елементом є критерії оцінювання роботи загалом та окремих її елементів. Окрім того, в межах кожної самостійної роботи розміщується список літературних джерел, які доцільно використати для виконання завдання.

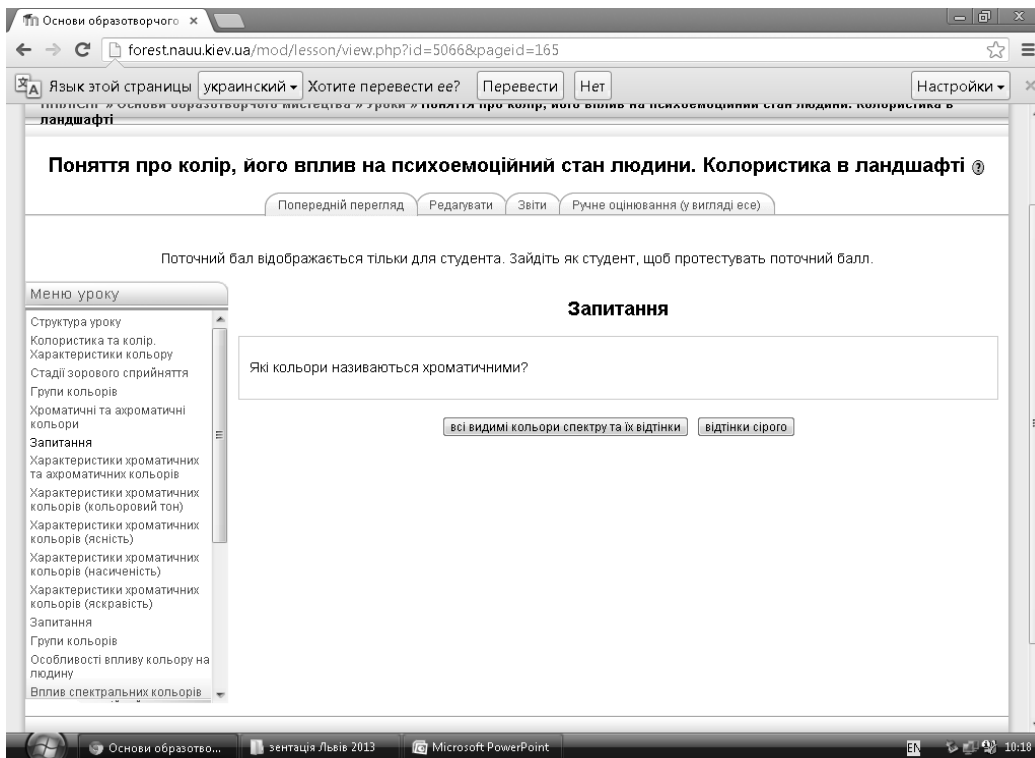

Рис. 4. Сторінка із запитанням “Уроку” з ЕНК “Основи образотворчого мистецтва” для студентів заочної форми навчання

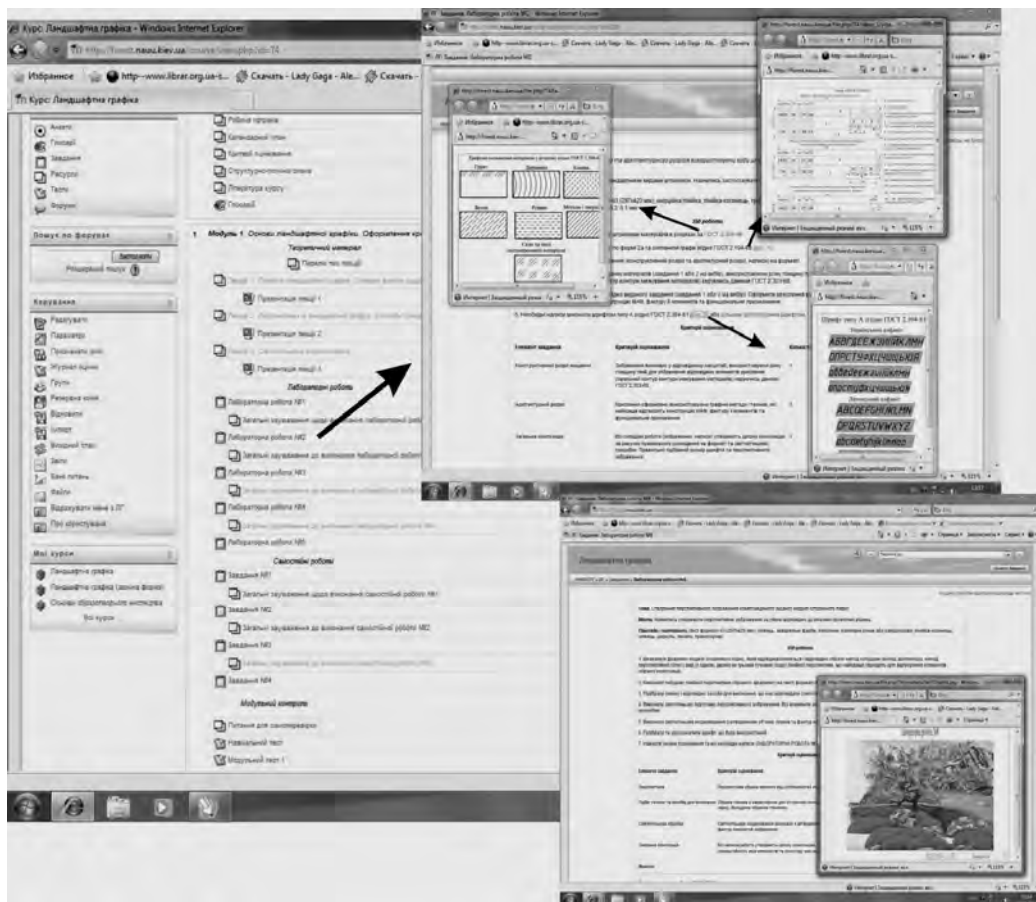

Рис. 5. Методика виконання лабораторної роботи з дисципліни “Ландшафтна графіка” з відкритими ілюстративними матеріалами

Отже, особливістю методичних матеріалів електронних курсів з дисциплін образотворчого блоку є розміщення значної кількості ілюстративних матеріалів у різних аспектах. Насамперед для роз'яснення власне методики виконання роботи – застосування певних шрифтів, умовних позначень, графічних технік тощо. По-друге, важливими є приклади оформлення роботи, ілюстрування студенту кінцевого результату його роботи (композиційне, колористичне, графічне рішення тощо). Відмінності між матеріалами для студентів різних форм навчання є незначними.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється за допомогою тестування. Така форма контролю в образотворчому мистецтві є надзвичайно складною через такі фактори:

- неоднозначність окремих понять;
- необхідність використання ілюстрацій, найчастіше кольорових;
- складність передавання словами візуальних ефектів.

Вирішення цих питань можливе саме за використання платформи Moodle, яка має низку переваг:

- різноплановість типів питань (“відповідність”, “відповідь на рисунку”, “коротка відповідь”, “множинний вибір”);
- можливість налаштувань отримання відповіді окремо після кожного питання у навчальному тесті;
- миттєвий результат із висвітленням відповідей студента на кожне запитання;
- можливість використання ілюстративних матеріалів для формування завдань.

Аналізувати переваги та можливості платформи Moodle для оцінювання знань студентів доцільно розпочати із типів питань та можливостей їх використання для дисциплін образотворчого блоку. Як приклад можна навести питання “відповідь на рисунку”, який передбачає наявність правильної відповіді безпосередньо на зображенні, причому є можливість розміщення декількох елементів (рис. 6). Доволі часто зображення використовуються при формуванні завдань “коротка відповідь”, що передбачає написання студентом правильної відповіді (рис. 7, 8). Зручним елементом тестів є таймер, який вказує час, який залишився до кінця тестування.

Рис. 6. Питання з модульного тесту дисципліни “Основи образотворчого мистецтва”

Рис. 7. Завдання “відповідь на рисунок” ЕНК “Основи образотворчого мистецтва”

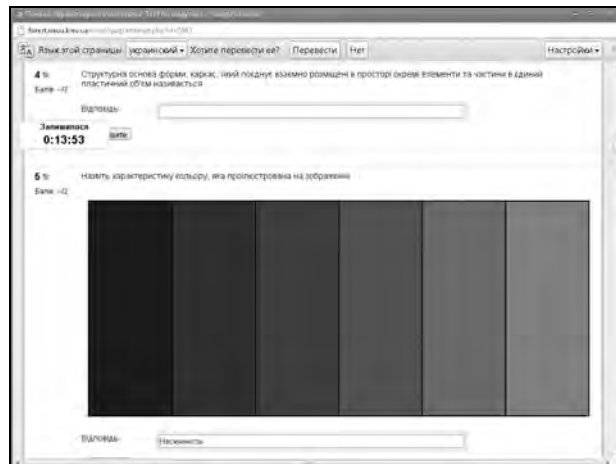

Рис. 8. Завдання “коротка відповідь” ЕНК “Основи образотворчого мистецтва”

Із загальним результатом тестування студент може ознайомитись після закінчення тесту (рис. 9). Окрім того, для ознайомлення студентів із результатами навчання створено журнал, в якому разом з оцінками викладач має змогу розміщувати коментарі до конкретних балів студентів.

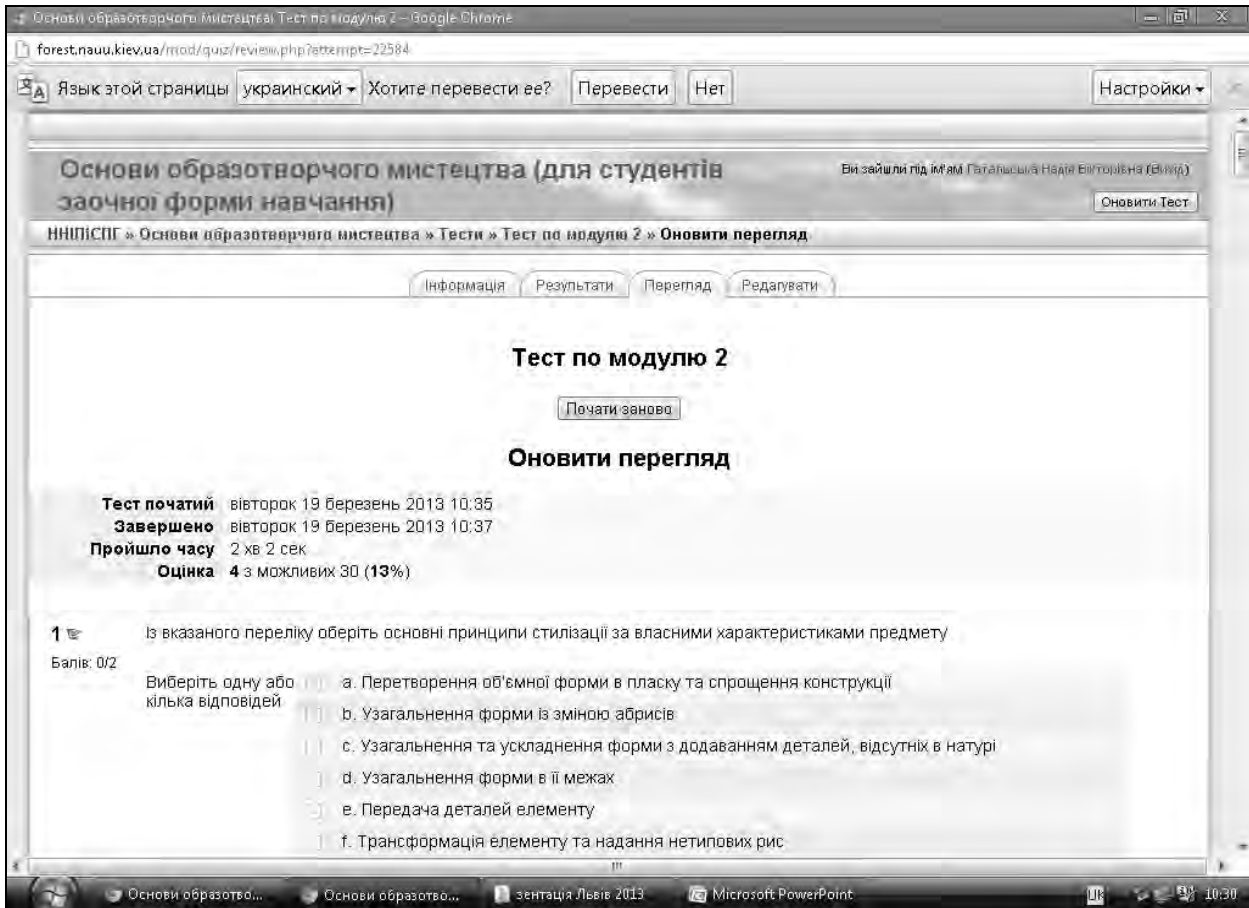

Рис. 9. Фрагмент ділового вікна з результату тестування

Отже, підсумковий контроль знань студентів із дисциплін образотворчого блоку з використанням платформи Moodle дає можливість оцінити не лише теоретичну підготовку, а й реальний рівень володіння знаннями, що насамперед передбачає використання практичних вмінь та навичок.

Висновки

На основі аналізу існуючих електронних курсів, створених на базі платформи Moodle з дисциплін “Основи образотворчого мистецтва” та “Ландшафтна графіка” для студентів стаціонарної та заочної форми навчання, варто зазначити відмінності, які спостерігаються як у структурі курсів, так і в особливостях подання матеріалу. До найважливіших належать значна кількість ілюстративних матеріалів для роз’яснення методики виконання всіх видів роботи та ілюстрування її кінцевого результату, а також наявність такої форми подання інформації, як “Урок”, що передбачає самоконтроль отриманих знань для студентів заочної форми навчання.

1. Закон України “Про вищу освіту” № 2984-III, із змінами від 19 січня 2010 р. // Збірник законодавчих актів України – 15 с. 2. Морзе Н. В. Методика створення електронного навчального курсу (на базі платформи дистанційного навчання Moodle): навч. посібник / Н. В. Морзе, О. Г. Глазунова. – К.: “Аграр Медіа Груп”, 2012, 2012. – 247. 3. Шуневич Б. Теоретичні основи дистанційного навчання: навч. посібн. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту “Львів. політехніка”, 2006. – 244 с. 4. Шуневич Б. Конспект лекцій до курсу “Теорія і практика укладання дистанційних курсів”. – Л.: Вид-во УАД, 2005. – 128 с. 5. Шуневич Б. Короткий огляд розвитку відкритого і дистанційного навчання в Європі та Північній Америці // Наука і сучасність. – К.: НПУ, 2003. – № 3. – С. 35–44.

N. Gatalaska

FINE ARTS BLOCK DISCIPLINES FEATURES E-COURSES ON MOODLE PLATFORM CREATING PECULARITIES

A widespread use of alternative approaches, which satisfies the systematic and effective distance education needs the development of new areas of work and formation of education organization. However, there are some difficulties in using information-communication technologies (ICT) for Fine Arts profile disciplines study, that provide a significant amount of illustrative material and the need to implement most works without the computer equipment use, which leads to methodological approaches complexity of e-courses in these disciplines. The aim is methodological principles and practical aspects justification of creating and using Fine Arts block disciplines e-courses on the Moodle platform, the analysis of existing courses and developing of recommendations for their improvement.

The Fine Arts block discipline specificity, teaching of which provide Landscape Architecture and Park-Garden Construction Department lecturers, implies the existence of significant amount of visual materials. Most of the illustrations and the lack of computer equipment in performing laboratory and individual works is characteristic features of “Basics of the Fine Arts” and “Landscape graphic”, which leads to some difficulties in the e-course organization of these disciplines. In general, every discipline of e-course provides theoretical and methodological materials, and final control accommodation. To theoretical material we belong lectures presentations and their notes, lesson, glossary and reference materials. The Moodle platform opportunities ensure the use of illustrative materials along with text explanations. In particular, in “Basics of the Fine Arts” and “Landscape graphic” e-courses are located illustrations in all kinds of materials, and most of them are concentrated in lectures presentations. In addition, there are significant differences in the e-course presentation materials for students of full and part-time study.

It is necessary to mention that theoretical material formation for the students of full time study it’s distribution within the training modules, differs from external students e-course envisages other structure. The most important section of ICT for correspondence courses students are “Between sessions materials”, where the largest number of theoretical and methodological materials are concentrated. Giving the details of the theoretical material presentation peculiarities for students of different education forms special

attention should be paid to “Lesson”, which provides not only a passive student perception of information, but also control of the covered material. The theoretical material presentation in the form of “Lesson” is necessary, especially for external students, that allows them to exercise self-control knowledge. It is important the illustrations placing possibility in the form of schemes and figures.

The e-courses methodological materials peculiarities in the Fine Arts block disciplines is to place a large number of illustrative material in different ways. First of all, to clarify the work performance methods – the use of certain fonts, symbols, graphic techniques, etc. Secondly, the design, illustration the student the final results of his work (composite, colorful, graphic solutions, etc.) is also to important. The distinctions between materials for students of different education forms are slight.

Final students knowledge control is carried out due to testing. This form of control in the fine arts is extremely difficult due to several factors. Taking into account specific factors is possible through the use of Moodle platform, which provides a number of advantages which should include the following: diversity of types of questions (“conformity”, “response in Figure”, “short answer”, “multiple choice”); a capability to get a response after each question separately in the educational test; immediate result of the coverage of student responses for each question; using possibility of illustrative material for tasks forming.

Analyzing existing e-courses materials, created on the Moodle platform basis as “Basics of the Fine Arts” and “Landscape graphic” disciplines for students of different education forms, it is necessary to mention a great number of differences observed in the courses structure and presentation of material. As the most important should be named a significant number of illustrative material for clarification of methods of all activities and illustrate its end results as well as such form of presenting information as a “Lesson”, which provides self-acquired knowledge for external students.

1. The Law of Ukraine “On education” № 2984-III, as amended on January 19, 2010 // Collection of Laws of Ukraine – 15 p. 2. Morze N.V. Method of creating an e-learning course (based distance learning platform Moodle): Textbook / Morse N.V., Glazunov O.H. – K: “Agrar Media Group,” 2012, 2012. – 247. 3. Shunevych B. Theoretical Foundations of distance education: Teach. book. – Lviv: Nat. Univ Publishing”Lviv. Polytechnic “, 2006. – 244 p. 4. Shunevych B. Lecture for the course “theory and the practice of distance learning courses.” – L.: Izd UAH works, 2005. – 128 p. 5. Shunevych B. Overview of open and distance learning in Europe and North America // Science and modernity. – K.: NEA. – 2003. – № 3. – P. 35–44.